

SOWY

Rząd ptaków o drapieżnym trybie życia, które przystosowały się do polowania nocą i o zmroku (niektóre także w dzień). Nie są spokrewnione z rzędem ptaków drapieżnych, choć wykazują z nimi konwergencję, czyli posiadają wiele cech wspólnych, wynikających z podobnego trybu życia. Podobieństwa: ostre dzioby i szpony, dobry wzrok, zdolność widzenia stereoskopowego (dwuocznego). Różnice: nocny tryb życia i doskonały słuch.

Sowy charakteryzuje m.in.:

- obecność szlary (koncentrycznie ułożone pióra wokół dzioba i oczu, działają jak talerz satelitarny, skupiając i potęgując docierające sygnały dźwiękowe),
- możliwość obrotu głowy o 270° (dzięki obecności 14 kręgów szyjnych),
- bezszelestny lot (pióra skrzydeł wyposażone w szczoteczki zębki wyciszające szumy),

- krytyczne upierzenie (maskujące barwy),
- obecność piór na całych nogach, aż do szponów,
- 2 palce stopy skierowane do przodu i 2 do tyłu (ułatwiające chwytanie ofiary),
- tworzenie wypluwek (wałeczki niestrawionych resztek pokarmu, m.in. kości, sierści, piór).

Ochrona sów w Polsce polega na:

- objęciu wszystkich sów ścisłą ochroną gatunkową,
- zakazie posiadania martwych sów (w tym wypchanych zwierząt oraz ich części – piór, jaj),
- zakładaniu stref ochronnych wokół miejsc lęgowych gatunków najbardziej płochliwych: puchacza, włośchatki, sóweczki, puszczyka mszarnego,
- utrzymywaniu siedlisk preferowanych przez sowy, m.in. starych drzew, łąk, pastwisk, mokradł,
- tworzeniu sztucznych miejsc lęgowych - budek i koszy lęgowych,
- edukacji społeczeństwa.

Gatunki sów

W Polsce występuje 13 gatunków sów: - lęgowe: puchacz, puszczyk mszarny, puszczyk uralski, puszczyk zwyczajny, uszatka błotna, uszatka zwyczajna, płomykówka, pójdzka, włośchatka, sóweczka; - przelotne: sowa śnieżna, sowa jarzębata i syczek.

W BOLIMOWSKIM PARKU...

Od wielu lat prowadzona jest edukacja o sowach: prelekcje, warsztaty i zajęcia terenowe, m.in. podczas Zimowego Ptakolichenia i Nocy Sów. Od 2012 r. powieszono 29 budek lęgowych (typ E) dla puszczyka. Każdego roku są one czyszczone i konserwowane. Wiosną pracownicy Oddziału Terenowego BPK monitorują zasiedlenie budek. Pozwala to na: przystąpienie do obrączkowania młodych puszczyków (Uniwersytet Łódzki lub Stowarzyszenie Ochrony Sów), zbieranie wypluwek do badań w ramach projektu „Monitoring puszczyka *Strix aluco* i analiza materiału wyplukowego na terenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego”, realizowanego od 2014 r. we współpracy ze Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

Budka typu E dla puszczyka (KN)

Sowy występujące w Bolimowskim Parku Krajobrazowym

PUSZCZYK ZWYCZAJNY (*Strix aluco*)

- sowa o czarnych oczach, występująca w dwóch odmianach barwnych: szaro-brązowej i rudej; na brzuchu ciemne wzorki przypominające strzałki,
- zamieszkuje różne typy lasów, parki miejskie, aleje drzew, cmentarze oraz budynki,
- gniazduje w dziuplach, kominach, przewodach wentylacyjnych, na strychach, w stropodachach, budkach lęgowych typu E,
- poluje na wszelki dostępny pokarm: drobne ssaki, płazy, gady, małe ptaki, owady, a nawet ryby,
- najpospolitsza sowa w Polsce.

Wypluwka sowa i jej zawartość (KN)

Puszczyk zwyczajny (KN)

Płomykówka (PW)

USZATKA ZWYCZAJNA (*Asio otus*)

- sowa o pomarańczowych tęczęwkach oczu, z wyraźnymi „uszkami” na głowie,
- zamieszkuje lasy różnego typu, zadrzewienia i aleje w pobliżu terenów otwartych,
- gniazduje w opuszczonych gniazdach ptaków krukowatych, specjalnych koszach lęgowych,
- poluje głównie na norniki zwyczajne,
- w Polsce pospolita.

PÓJDŹKA (*Athene noctua*)

- sowa o żółtych tęczęwkach oczu, z długimi nogami, o brązowo-beżowym ubarwieniu,
- zamieszkuje otwarte tereny rolnicze z niską roślinnością (łąki, pastwiska),
- gniazduje w dziuplach starych wierzb głowiastych i drzew owocowych, otworach wentylacyjnych, specjalnych budkach lęgowych,
- poluje z ziemi, głównie na owady i dżdżownice, rzadziej gryzonie, ptaki i płazy,
- w Polsce niezbyt liczna.

Młoda pójdzka (PW)

PŁOMYKÓWKA (*Tyto alba*)

- sowa o czarnych oczach, z sercowatą szlarą, o jasnym ubarwieniu przodu głowy i piersi oraz rudawo-szarym grzbiecie,
- zamieszkuje otwarte tereny rolnicze,
- gniazduje na strychach budynków gospodarczych i wieżach kościołów, w przewodach wentylacyjnych, stropodachach, specjalnych budkach lęgowych,
- poluje głównie na gryzonie, rzadziej na nietoperze, małe ptaki czy owady,
- w Polsce gatunek rzadki.

Aktywność głosowa i okres lęgowy sów Bolimowskiego Parku Krajobrazowego
(na podstawie: Grzywaczewski G. i Szczepaniak P. 2007, *Sowy Polski*, Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych, Kraków oraz Anderwald D. 2010, *Wszystkie sowy naszych lasów*, Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa).

Gatunek	Aktywność głosowa w poszczególnych miesiącach												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Puszczyk zwyczajny													
Pójdzka													
Płomykówka													
Uszatka zwyczajna													

okres lęgowy ■ okres wzmożonej aktywności głosowej ■

ISBN 978-83-64899-29-4

Wydawca: Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego, al. Piłsudskiego 12, 90-051 Łódź, tel. 42 640 65 61, info@parkilodzkie.pl, www.parkilodzkie.pl

Koncepcja i opracowanie: Oddział Terenowy Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, ul. Nowobelańska 61, 96-100 Skiemievice, tel. 46 833 37 77, e-mail: bpk@parkilodzkie.pl

Opracowanie tekstu: Oddział Terenowy Bolimowskiego Parku Krajobrazowego (Kinga Nowak, Agnieszka Pruszkowska, Stanisław Pytliński)

Fotografie: Kinga Nowak (KN), Piotr Wypych (PW)

Skład i druk: Euro Pilot Sp. z o.o., ul. Konarskiego 3, 01-355 Warszawa, www.europilot.com.pl, tel. 22 664 37 20

Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W ŁODZI

Łódź 2019

Odwiedź ZPKiWL na Facebooku

Sowy

Uszatka zwyczajna (KN)

promuje łódzkie